

**Adami Tanneri E Societate Iesv, S. Theologiæ D. Et In
Academia Ingolstad. Professoris, Theologiæ Scholasticæ
Tomus ...**

Cum triplici Indice

De Fide, Spe, Charitate, Ivstitia, Religione, caeterisq[ue] virtutibus [et]
vitijs: ac varijs hominum statibus. Secvndæ Secvndæ S. Thomæ
Aqvinatis Respondens

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1627

VI. De castitate velut tertia parte subiectiua temperantiæ, & virginitate
eidem subiuncta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72877](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72877)

hæreticum, vbi iuxta vereris Calendarij illicitum vsum, Quadragesima necdum celebratur, etiam si ibi nulla sit Ecclesia, nullusue populus Catholicus, qui per accidens licite eodem illo antiquo Calendario vtens, Quadragesimam itidem necdum celebret; posse inquam talem peregrinum licite, iuxta mores & leges particulares loci illius hæretici, carnes comedere, contra legem vniuersalem Ecclesiæ ad quam pertinet. Et ratio est manifestæ; quia tales leges & mores particulares illius hæretici loci, in quo peregrinus diuersatur, non sunt liciti; quibus proinde nemo se licite potest conformare. Idemque in simili de festorum dierum celebratione dicendum, vt loco citato n. 33. itidem significauimus.

DVBIVM VI.

De Castitate, velut tertia parte subiectiua temperantiæ, & Virginitate eidem subiuncta.

S. Thomas 2.2. q. 151. 152.

113 **Q**uæritur primo, an & qualis virtus sit Castitas; & quomodo à pudicitia distinguatur. Respondeo breuiter I. Castitatem esse virtutem, & quidem specialem, ab abstinentia distinctam. Ita S. Thomas cit. quæst. 151. art. 1. 2. & 3. Constat ex Apostolo 2. ad Corinth. 6. v. 5. vbi ieiunij, alijsque virtutibus, seu virtutum actibus adiungit castitatem. Ratio est; quia temperantia est proprie circa concupiscentias delectationum tactus, quas moderatur & refrenat; ac proinde vbi sunt diuersæ rationes delectationis, necesse est diuersas esse virtutes speciales sub temperantia comprehensas: at verò castitas & abstinentia refrenant ac moderantur diuersas delectationes tactus. Delectationes enim *proportionantur operationibus*, quarum sunt perfectiones, iuxta Aristotelē 9. Ethic. cap. 7. Manifestum est autem alterius generis esse operationes, pertinentes ad vsum ciborum, quibus natura indiuidui conseruatur; & operationes pertinentes, ad vsum venerorum, quibus conseruatur natura speciei: Ergo castitas, quæ est circa delectationes venerorum, est virtus distincta ab abstinentia, quæ est circa delectationes ciborum.

114 **A**lia est castitas spiritualis & metaphoricè dicta, qua mens delectatur spirituali coniunctione ad Deum, & vniuersim cauet, ne delectabiliter coniungatur rebus creatis, contra diuinæ legis præscriptum, iuxta illud 2. Corinth. 11. v. 2. *Respondi enim vos vni viro virginem castam exhibere Christo.* Cui opponitur fornicatio itidem spiritualis, qua mens peccando mortaliter, illicite rebus creatis adhæret, iuxta illud Hieremiæ 3. v. 1. *Tu autem fornicata es cum amatoribus multis.* Qua ratione castitas est virtus generalis; præcipuè tamen in charitate, & alijs virtutibus Theologicis posita, quibus

mens hominis Deo coniungitur, vt docet S. Thomas cit. q. 151. a. 2.

115 **R**espondetur II. Pudicitia non est virtus, nec actus virtutis vniuersim distinctus à castitate; sed comes & actus eiusdem, seu communis circumstantia. Ita S. Thomas quæst. 151. art. 4. ex Augustino lib. de perseuerant. cap. 20. vbi ait: *Prædicanda est pudicitia, vt ab eo qui habet aures audiendi, nihil genitalibus membris illicitum perpetretur.* Ratio est. Quia pudicitia velut à pudore dicta, proprie est circa *de quibus homines magis verecundantur*: quales maxime sunt adus veneri, iuxta Augustinum 14. de ciuiate cap. 18. nempe, quia motus genitalium membrorum non subijcitur imperio rationis, sicut motus aliorum exteriorum membrorum: Ergo pudicitia versatur circa idem obiectum, circa quod castitas, reprimens scilicet & refrenans inordinatos motus corporis castitati aduersos. Et nihilominus quia verecundia est non solum de ipsa commixtione veneri, sed etiam de quibuscunque signis eiudem, iuxta Aristotelem 2. Rhetor. cap. 6. ideo pudicitia attenditur præcipue circa signa venerorum, vt sunt aspectus impudici, oscula & tactus; vepote quæ magis solent deprehendi, ac in sensum incurrere; castitas autem magis respicit ipsam verecundam commixtionem.

116 **E**x quibus colligitur, pudicitiam ad castitatem pertinere, non quasi virtutem ab ipsa distinctam, sed quæ velut exprimat ac repræsentet quandam castitatis circumstantiam, qualis est *refrenatio turpium motuum, quæ sunt signa venerorum*; quamuis interdum vnum pro alio accipiatur, vt docet S. Thomas cit. a. 4. vt proinde superius q. 143. art. 1. pudicitiam non nisi improprie vocari partem subiectiuam temperantiæ.

117 **Q**uæritur secundo, an & qualis virtus sit virginitas. Et quidem sermo est, non de virginitate naturali, consistente præcisè in ipsa integritate seu in corruptione corporis, quam ipsa natura secum fert; nec de politica, aut morali qualibet, quæ voluntate quidem, sed sine firmo & constanti proposito eam perpetuo retinendi, aut non nisi vano vel mundano ref. ectu seruat; qualis etiam sæpe multis pollutionibus solet esse maculata: sed est sermo de Virginitate Christiana, tam viris, quam foeminis communi, quæ ex proposito perpetuo ob sanctum finem inuiolata corporis integritas & puritas ita conseruatur, vt voluntarie veneræ voluptati, in seminis potissimum resolutione posita, locus nunquam præbeat, vt mox declarabitur.

118 **Q**uo proposito: Respondetur sequentibus pronuntiat. I. Virginitas tum in quadam carnis incorruptione, tum præcipue in perpetuo proposito abstinendi à delectatione veneri consistit. Ita S. Thomas q. 152. a. 1. & colligitur ex Augustino lib. de Virginit. cap. 8. vbi ait: *Virginitas est continentia, quæ integritas carnis ipsi Creatori anime & carni vouetur, consecratur, seruat.* Vbi vocula *vouetur*, videtur accipi latè pro omni proposito firmo & perpetuo; quia ad Virginitatem per se non requiritur votum; sufficit propositum vt dictum.

Probatur & declaratur assertio. Virginitas enim à *virare* dicta videtur: & sicut illud in suo virore

perfi-

perflere dicitur, quod non est ex abundantia coloris aduersionem expertum; ita Virginitatis nomine significatur, personam, cui inest, immunem esse, a concupiscentia aduersione, quæ esse videtur in consummatione maxime delectationis corporalis, qualis est venereorum delectatio; quam proinde Virginitas certa quadam ratione, quantum scilicet ex voluntate pendet, remouet & excludit, vt notauit etiam Ambrosius lib. de Virginit. asserens: *Castitas virginalis est experta contagionis integritas.*

119 Sicut autem in delectatione venereorum tria spectari possunt, 1. Violatio signaculi virginalis, seu integritatis & incorruptionis corporis. 2. Delectatio carnalis ex resolutione seminis orta. 3. Propositum perueniendi ad talem delectationem; è quibus primum per accidens se habet ad actum moralem; secundum materialiter; tertium formaliter & completiue; quia ratio moralium per se non consistit in corpore, & corporis dispositione; sed potius in ratione & voluntate: ita etiam in Virginitate integritas membri corporalis per accidens se habet ad virginitatem; ipsa autem immunitas à delectatione, quæ consistit in seminis resolutione, se habet materialiter, denique ipsum propositum perpetuo abstinendi à tali delectatione, se habet formaliter & completiue in Virginitate. Ita S. Thomas.

120 Vbi quod dicit, integritatem corporis habere se per accidens ad Virginitatem, non ita intelligendum est, quasi pro arbitrario adesse vel abesse possit, salua virginitate; sed quia cum præter voluntatem abest, aut læditur, vt ipsi personis accidit, quæ per vim violantur, virginitatem non lædit, vt declarat S. Thomas eodem a. 1. ad 3.

In quem sensum Augustinus lib. 1. de ciuit. cap. 18 ait, membra illa posse diuersis casibus vulnerata vim perpeti. Et Medici, inquit, quandoque saluti optulantes, hæc ibi faciunt, quæ horret aspectus, Obstetrix etiam virginis cuiusdam integritatem manu velut explorans, dum inspicit, perdidit. Et subiungit: Non opinor quemquam tam stulte sapere, vt huic perisisset aliquid existimet, etiam de ipsius corporis sanctitate, quamquid membri illius integritate iam perditæ.

121 Consonant ea, quæ de Virginitate scribit idem Augustinus lib. de Virginit. cap. 13. Virginitas est in carne corruptibili incorruptionis perpetua meditatio. Et ibidem cap. 8. Licet virginitas in carne seruetur, ac per hoc corporalis sit, tamen spiritualis est, quam vult & seruat continentia pietatis. Et ibidem cap. 13. Virginalis integritas, & per piam continentiam ab omni concubitu immunitas, Angelica portio est.

Delectationis autem venereæ immunitas se habere dicitur materialiter ad virginitatem, quia est ipsum obiectum, in quod directe tendit Virginitas; cuius est ex proposito voluntatis abstinere à delectatione venerea. Quare si seminis resolutio procedat ex mentis proposito, plane tollit virginitatem, siue fiat per concubitu, siue absque concubitu. At verò si præter propositum accidat, vel in somno, vel per vim illatam, cui mens non consentiat, vel etiam ex infirmitate naturæ, vt fit in ijs, qui fluxum seminis patiuntur, non perditur virginitas: Quia talis pollutio non accidit per impudicitiam, quam virginitas excludit, vt docet S. Thomas ibidem ad 4.

Ex quibus colligitur nullo modo audiendum esse Martinum de Magistris, qui docuit Virginitatem solum amitti per læsionem claustrum virginalis, non per pollutionem, quem rectè refutat Caietanus hica 1.

122 ASSERTIO II. Virginitas non est quid vitiosum, sed potius laudabile, adeoque virtus, seu virtutis actus; si vti supponimus, ad Deum, seu finem spirituales referatur. Ita S. Thomas quæst. 152. a. 2. Constat ex Apostolo 1. Corinth. 7. v. 25. De Virginitibus autem præceptum Domini non habeo; consilium autem do tanquam misericordiam consequutus à Domino. Et v. 38. Igitur & qui matrimonio iungit virginem suam bene facit, & qui non iungit, melius facit.

123 Ratio est; quia cum sint tria hominis bona, nimirum externa, bona corporis, & bona animæ, siue quæ ad vitam actiuam, siue quæ ad contemplatiuam pertinent; ac ex ijs priora ordinentur ad posteriora veluti finem, non est illicitum prioribus bonis se abdicare, vt consilium sit posterioribus. Cum igitur pia virginitas, de qua loquimur, ab omni delectatione venerea abstineat, vt liberius diuinæ contemplationi vacet, iuxta illud Apostoli 1. Corinth. 7. v. 32. Qui sine uxore est, sollicitus est quæ Domini sunt, quomodo placeat Deo; qui autem cum uxore est, sollicitus est quæ sunt mundi, quomodo placeat uxori, & diuisus est. Et mulier innupta, & Virgo cogitat quæ Domini sunt, vt sit sancta corpore & spiritu. Quæ autem nupta est, cogitat quæ sunt mundi, quomodo placeat viro: fatendum est, Virginitatem non esse aliquid vitiosum, sed potius laudabile. Secus est, si ea referatur ad finem merè naturalem & indifferentem, aut etiam vanum & friuolum, vt in simili de ieiunio dictum dub. 5.

124 Nec obstat primo præceptum illud Genesis 1. Crescite & multiplicamini, & replete terram. Quia hoc præceptum, sicut ad solam conseruationem speciei refertur, ita solum toti communitati, non autem singulis è communitate datum est, vt rectè S. Thomas ibidem ad 1. Et constat ipso sensu communi hominum; qui sæpe ob alias causas humanas, sine vlla reprehensione, aut conscientie remorsu, à matrimonio abstinunt.

125 Nec obstat secundò, quod olim secundum leges puniebantur illi, qui semper cœlibem vitam duxerunt, vt testatur Valerius Maximus lib. 2. cap. 4. quodque Plato, teste Augustino lib. de vera Religione, sacrificasse naturæ dicitur, vt perpetua eius continentia, tanquam peccatum aboleretur. Quia enim veteres illi Ethnici sublimius illud bonum, ad quod vera virginitas ordinatur, non agnouerunt, mirum non est, quod ea in nullo, ferè apud eos pretio fuerit, Plato verò quia solus legitur amore veritatis contemplandæ, ab omni delectatione venerea (in corporum commixtione posita) abstinuisse, non sacrificauit, quasi id peccatum esse existimaret, sed peruersæ opinioni curam cedens, vt ibidem Augustinus dicit. Apud Romanos tamen constat, qualem qualem Virginitatem in vestalibus Virginitibus, non paruo in honore habitam, fuisse.

126 ASSERTIO III. Virginitas superius definita, est quædam virtus specialis. Ita S. Thomas q. 152.

art. 3. & colligitur ex Ambrosio lib. 1. de Virginitate cum ait: *Inuitat integritatis amor, ut aliquid de Virginitate dicamus, ne veluti transitu quodam perstrita videatur, quæ principalis est virtus.* Ratio Sancti Thomæ est, quia vbi est specialis materia boni, habens specialem excellentiam, siue honestatem, ibi inuenitur specialis ratio virtutis: at vero conseruare se immunem ab experimento veneræ voluptatis, habet quamdam excellentiam laudis & honestatis, distinctam à communi honestate castitatis, in hoc posita, vt quis se conseruet immunem solum ab inordinatione veneræ voluptatis: Ergo Virginitas est quædam specialis virtus, habens se ad castitatem, sicut magnificentia ad liberalitatem. Idem docet Valentia quæstione 1. punct. 2. etsi negent Richardus in 4. distinct. 33. & Lessius lib. 4. cap. 2. dub. 14. numero 99. vbi dicit, non differre à castitate nisi connotatio; ita vt sit ipsa virtus castitatis in subiecto incorrupto.

127 Aqua sententia re ipsa non differt Caietanus hic quæstione 152. art. 1. & 3. vbi solum concedit, esse virtutem distinctam à castitate, ratione voti: quod plane videtur contra S. Thomam hic art. 1. & 3. vbi sæpius de Virginitate loquens, propositi tantum, non autem voti mentionem facit; idemque expresse docet in 4. d. 33. vt faretur Caietanus: qui tamen sine fundamento dicit, S. Thomam hic suam sententiam mutasse.

Quamuis enim art. 3. ad 4. requirat propositum voto firmatum, id tamen iuxta reliquam doctrinam S. Thomæ art. 1. & 3. intelligendum videtur de Virginitate strictiori significato, prout dicit statum immutabilem Virginitatis. Quod etiam confirmatur ex eo, tum quod nunquam votum efficit peculiarem virtutem, vbi alias ex obiecto peculiari virtus non esset. Tum quia votum, cum ad religionem pertineat, non constituit virtutem specialem sub genere castitatis. Tum quia multæ virgines coluntur in Ecclesia, & coronantur à Deo, etiamsi votum Virginitatis nunquam ediderint. Denique ratio S. Thomæ superius allata, non fundatur in voto, nec id requirit, vt patet.

128 Nec obstat primo, quod & Virtutes sunt inter se connexæ, & amissæ recuperari possunt: cum tamen Virginitas & multis virtute præditis deficit, & semel amissa recuperari non possit, iuxta Hieronymum ad Eustochium de Custodia Virginitatis. Nam loquendo de Virginitate secundum habitum, vel secundum id, quod est in ea formale, virtus infusa Virginitatis Sanctis non deest, sed simul cum alijs virtutibus infunditur; in quibus etiam eatenus in actum prodire potest, quatenus secundum mentis præparationem habere possunt perpetuæ ac inuiolatæ integritatis affectum, atque etiam propositum, si ideis competeret. Ita etiam amissa, quoad mentis propositum, Virginitas utique recuperari potest. Circa materiam autem Virginitatis, est aliquid, quod solum miraculose reparari potest, scilicet integritas corporis; aliud quod nec miraculose reparari potest, scilicet vt qui voluntarie expertus est voluptatem veneræ, fiat non ex-

peritus. Non enim Deus potest facere, vt ea quæ facta sunt, non sint facta, vt recte S. Thomas eodem a. 3. ad 2. & 3.

129 Nec obstat tertio, quod Virginitas (per matrimonium) amittitur sine peccato; quod cæteris virtutibus non conuenit; quia virginitas infusiva itidem sine peccato non amittitur, vt dictum; etsi subiectum non denominet, vbi conditio expertæ corruptionis deest: sicut nec cæteræ virtutes subiectum denominant, vbi vitiosus habitus contrarius magno gradu præponderat.

130 Nec obstat quarto, quod viduitas non est specialis virtus à castitate distincta, iuxta S. Thomam & communem. Quia viduitas experta voluntarie delectationem veneræ, nihil habet exitium supra castitatem, ob quod specialis virtus sit constituenda, vt recte Sanctus Thomas cit. art. 3. ad 5.

131 ASSERTIO IV. Virginitas præferenda est coniugali continentia. Ita Sanctus Thomas quæstione 152. articulo 4. contra Iouinianum, & huius temporis sectarios; qui Virginitati matrimonium æquant, aut præferunt. Probat ex Apostolo 1. Corinth. 7. verbis superius relatis, & Augustino lib. de Virginitate cap. 19. vbi ait: *Certa ratione, & sanctorum scripturarum auctoritate, nec peccatum esse nuptias inuenimus; nec eas bono vel virginalis continentia, vel etiam vidualis æquamus.* Similia plura habent Hieronymus contra Iouinianum, alijque Patres.

132 Ratio est; quia bonum diuinum est potius humano bono; sicut & bonum animæ præfertur bono corporis, & bonum contemplatiuæ vitæ præfertur bono actiuæ. Virginitas autem ordinatur ad bonum animæ, secundum vitam contemplatiuam, quod est cogitare ea quæ sunt Dei; coniugium autem ordinatur ad bonum corporis, quod est corporalis multiplicatio generis humani, & pertinet ad vitam actiuam; quia vir & mulier in matrimonio viuentes necesse habent cogitare quæ sunt mundi, vt patet ex Apostolo 1. ad Corinth. 7. Ergo indubitanter virginitas præferenda est continentia coniugali, vt bene ratiocinatur Sanctus Thomas cit. art. 4. Accedit exemplum Christi, qui & Matrem Virginem elegit, & ipse Virginitatem seruauit.

133 ASSERTIO V. Virginitas non est maxima virtutum, licet in genere castitatis sit excellentissima. Ita Sanctus Thomas quæstione 152. articulo 5. ex Augustino lib. de virginit. cap. 45. & 46. vbi martyrium, ac statum religiosum Virginitati præfert. Ratio est. Semper enim finis excellit id, quod est ad finem, & quanto aliquid efficacius confert ad finem; tanto melius est: finis autem, ex quo Virginitas laudabilis redditur, ex dictis, est vacare rebus diuinis; quod fit per virtutes Theologicas, & per virtutem Religionis; quæ proinde necessario præstantiores sunt virginitate. Similiter etiam vehementius in hoc elaborant Martyres, vt Deo inhaerant, qui idcirco postponunt propriam voluntatem; & viuentes in monasterijs, qui ob hoc postponunt propriam voluntatem & omnia, quæ possunt habere, quam Virgines, quæ ob hoc solum postponunt veneræ voluptatem: Ergo etiam Martyrium ac status religiosus præstat virginitati.

Nihil-

134 Nihilominus quia Virginitas in genere castitatis transcendit & castitatem vidualem, & conjugalem, ita ut matrimonio tricesimus, viduitati sexagesimus, & virginitati centesimus fructus attribuat, secundum Glossam Hieronymi Matthæi 13. ideo Virginitas in genere castitatis præstantissima est; quæ idcirco etiam ab Ambrosio lib. 1. de Virginitate, & quomodo ei respondeat, tum peculiaris fructus, tum propria ac spiritualis aureola, docuimus tom. 2. disput. 1. quæst. 4. dub. 2. & 3.

DUBIVM VII.

De Luxuria; quale sit vitium, & quotuplex, seu quanam eius species.

S. Thomas 2. 2. q. 153. & 154.

135 De hac statuimus sequentes assertiones cum S. Thoma loco citato. ASSERTIO I. Luxuria est vitium castitati oppositum, quò mens inordinate se habet circa voluptates venereas. Ita S. Thomas quæst. 153. art. 1. 2. & 3. Ratio sumitur ex usu nominis; & quia castitatis virtuti vitium certum etiam opponitur vitium, quod non est aliud, quam luxuria.

136 ASSERTIO II. Luxuria est vitium capitale; cuius filie dicuntur cæcitas mentis, inconsideratio, præcipitatio, inconstantia, amor sui, odium Dei, affectus præsentis sæculi, & horror seu desperatio futuri. Ita ex S. Gregorio 31. Moral. cap. 31. S. Thomas quæst. 153. art. 4. & 5. Ratio primæ partis est; quia vitium capitale est, quod habet finem multum appetibilem, ita ut eius appetitione homo procedat ad multa peccata perpetranda; quæ omnia ex illo vitio tanquam ex principali oriri dicuntur: Finis autem luxuriæ est delectatio venereorum, quæ & maxima est, & maxime appetibilis, secundum appetitum sensitivum; tum propter vehementiam delectationis, tum etiam propter connaturalitatem eiusdem delectationis & concupiscentiæ.

137 Ratio secundæ partis est. Cum enim inferiores potentie vehementer afficiuntur ad sua objecta, consequens est, superiores vires impediri & deordinari in suis actibus: atqui per luxuriam inferior appetitus magis intendit & afficitur objecto delectabili, propter vehementiam passionis & delectationis: Ergo etiam consequens est, per luxuriam maxime deordinari superiores vires, rationem scilicet & voluntatem.

Quod speciatim in hunc modum accidit. Sunt enim rationis practica quatuor actus. Primò simplex intelligentia, quæ apprehendit aliquem finem, ut bonum. Et hunc actum impedit luxuria, dum facit, ut delectatio venerea eiusque objectum operanti bonum videatur secundum illud Danielis 13. v. 56: Species decepit te, & concupiscentia subvertit

cor tuum. Et quantum ad hoc filia luxuriæ ponitur Cæcitas mentis.

138 Secundus actus est consilium de eligendis medijs; qui etiam impeditur per concupiscentiam luxuriæ, quæ non admittit accuratam mediorum inter se & cum fine collationem; quia ut Terentius ait in Eunuchò, loquens de amore libidinoso: Quæ res neque consilium, neque modum habet ullum, eam consilio regere non potes. Et quantum ad hoc ponitur præcipitatio.

Tertius actus est iudicium de agendis, qui eadem ratione impeditur per luxuriam, auocantem animum à consideratione eorum, quæ decent, iuxta illud Danielis 13. v. 9. Evertentur sensum suum, & declinauerunt oculos suos, ut non viderent calum, neque recordarentur iudiciorum iustorum. Et quantum ad hoc ponitur Inconsideratio.

139 Quartus actus est præceptum seu imperium rationis de agendo, qui etiam impeditur per luxuriam: quæ ob impetum concupiscentiæ facit, ne quis exequatur id, quod decreuit esse faciendum. Vnde Terentius in Eunuchò de quodam, qui se recessurum dicebat ab amica, ait: Hæc verba una falsa lachrymula restinguet. Quo sensu etiam Aristoteles lib. 7. Ethic. cap. 11. docuit, intemperantia maxime corrumpi prudentiam.

140 Ex parte autem voluntatis consequitur duplex actus inordinatus, quarum vnus est appetitus finis. Et quantum ad hoc ponitur tum amor sui, respectu scilicet delectationis, quam quis inordinate appetit; tum è contrario odium Dei, in quantum is prohibet delectationem concupitam. Alius autem est appetitus eorum quæ sunt ad finem; & respectu huius ponitur affectus præsentis sæculi, in quo quis scilicet frui cupit voluptate; & rursus per oppositum desperatio futuri sæculi; quia dum mens nimis detinetur carnalibus delectationibus, non curat adipisci spirituales, sed fastidit. Vnde etiam Olee 4. v. 11. dicitur: Fornicatio & vinum & ebrietas auferunt cor.

141 Neque tamen male Isidorus apud S. Thomam cit. a. 5. respiciens præcipue ad inordinatam locutionem, ex luxuria viri solitam, quatuor eiusdem effectus recenset; scilicet turpiloquia, scurrilia, ludicra, stultiloquia: siquidem in locutione quadruplex inordinatio spectari potest. 1. ex parte materia; quo spectant turpiloquia; quia enim ex abundantia cordis os loquitur, ut dicitur Matthæi 12. v. 34. luxuriosi, quorum cor est turpibus concupiscentijs plenum, facile ad turpia verba prorumpunt. 2. ex parte causa. Quia enim luxuria inconsiderationem & præcipitationem causat, consequenter etiam facit prorumpere in verba leuiter & inconsiderate dicta, quæ dicuntur scurrilia. 3. ex parte finis; quia enim luxuriosus delectationem quærit, verba sua ad delectationem ordinat, & sic prorumpit in verba ludicra. 4. quantum ad sententiam verborum, quam peruertit luxuria, propter cæcitate mentis, quam cauat; & sic prorumpit in stultiloquia, utpote cum suis verbis præfert delectationes alijs quibuscunque rebus.

142 ASSERTIO III. Sex communiter distinguuntur luxuriæ species; scilicet fornicatio simplex,